

HEILSA

Tað er ikki bara í mati, at ymiskt kann koma uppí, sum ikki eigur at vera har. Nú eru trupulleikar við einum parti av klænkiplátuni **NUPO MR STRAWBERRY BLACKURRANT**, tí í einari plátu kom ein keypari fram á eitt 4 ferðir 1,5 cm langt træpetti. Hendingin hevur fingið donsku fyrirkona Nupo A/S at kalla nakrar av vørum sínum aftur alt fyri eitt.

Er ADHD vorðin ein mótasjúka?

Í síðstu viku bleiv umrøtt, at nýtslan av ávísum heilivági fyri ADHD er fleirfaldað í Føroyum tey seinastu árin. Men tað er ikki bara her, at tað er so. Gongdin er tann sama aðrastaðni, og tað fær serfrøðingar at seta spurningar

Árni Joensen

Í næstsíðstu viku gjørdur amerikanskir fjølmiðlar vart við ta nógva veksandi nýtsluna av heilivági fyri ADHD har, so bleiv sama evnið umrøtt í Føroyum, og nú er tað í Danmark, at málið verður tikið upp.

Tøl hjá danska Serumstovninum vísa, at 38.000 danir finga heilivág fyri

ADHD í fjør. Tað er 3.000 fleiri enn í 2011, og hesa gongdina heldur sálarserlæknin Asker Stig Nielsen vera skelkandi.

– Tað er burturvið, at talið framvegis veksur, men tíverri kemur tað ikki óvart á meg. ADHD er vorðið eitt mótahugtak, og eftir mínum tykki eiga bæði sjúklingar og læknar at hugsa seg betur um, segði hann við Ekstra-bladið um vikuskiftið.

Gáttin ov lág

Í 2001 finga 2.400 fólk í Danmark viðgerð við ADHD-heilivági, og talið er sostatt

15-faldað hesi seinastu ellivu árin. Tann ógvusligi vøksturin fekk í 2010 danska heilsustýrið at koma við

einari vegleiðing, sum staðfesti, at ein serkønur, eitt nú ein sálarlæknir, skuldi taka støðu til, um eitt fólk skal

hava heilivág. Men sambært Asker Stig Nielsen er gáttin framvegis ov lág.

– Tað er mangan torført at seta eina sálarliga diagnosu. Sjálvt fyri tey serkønu á økinum. Nógva eyðkenni frá øðrum trupulleikum so sum kreppu, tunglyndi ella misnýtslu líkjast ADHD-eyðkennum, sigur hann.

Danski heilsumálaráðharrin, Astrid Krag, ásannar, at talið á fólki, sum fáa ADHD-heilivág, veksur órógvandi skjótt.

– Tað tykist, sum er hetta er farið á glið, segði hon við danskt sjónvarp um vikuskiftið. Hon legði afturat, at heilsustýrið hevur sett ein serfrøðingabólk at gera fastar ásetingar fyri, hvat eigur at vera grundarlag fyri, at fólk fáa diagnosuna ADHD.

arni@sosialurin.fo

Heilsumálaráðið sent fundarboð

– Tað er ørkymlandi, at nýtslan av sonevndum ADHD heilivági er økt so nógva seinastu árin, sigur Karsten Hansen, landsstýrismaður í heilsumálum

Árni Joensen

Gongdin við teirri nógva veksandi nýtsluni av ADHD-heilivági í Føroyum hevur vakt ans hjá føroysku heilsumyndugleikunum.

Fyri tveimum mánaðum síðani sendi Landslæknin kommunulæknunum og leiðsluni á Psykiatriska deplinum áheitan um at vísa

størsta varsemi, tá tey skriva út tilíkan heilivág.

Nú hevur heilsumálaráðið so eisini boðað avvarðandi pørtum so sum landslæknunum, umboðum fyri Psykiatriska depilin, kommunulæknafelagnum og apotekinum á fund at greina stöðuna og um neyðugt at taka neyðug stig við tí fyri eyga at tálma nýtsluna.

Karsten Hansen, landsstýrismaður í heilsumálum

Kaffi kann eisini forða blóðtøppi

Tað er langt síðani staðfest, at kaffi kann verja ímóti sjúkum sum sukursjúku, krabbameini, Alzheimers, Parkinsons og hjartasjúkum. Nú vísir tað seg, at kaffi kann eisini verja okkum ímóti at fáa blóðtøpp.

Granskararnir siga, at tey, sum drekka millum triggjar og seks koppar af kaffi um dagin, hava 30 prosent minni vanda fyri

at fáa blóðtøpp enn tey, sum ikki drekka kaffi.

Sama kanning kom eisini til ta niðurstøðu, at fólk, sum eru tung í sinninum ella tunglynt, eru í 60 prosent størri vanda fyri at fáa blóðtøpp enn tey, sum hava lættari sinnalag.

Tað sama vísti seg hjá teimum, sum kendu seg einsamøll.

arni@sosialurin.fo